

Sciences of Europe

VOL 3, No 59 (2020)

Sciences of Europe
(Praha, Czech Republic)

ISSN 3162-2364

The journal is registered and published in Czech Republic.
Articles in all spheres of sciences are published in the journal.

Journal is published in Czech, English, Polish, Russian, Chinese, German and French.

Articles are accepted each month.

Frequency: 24 issues per year.

Format - A4

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

All manuscripts are peer reviewed by experts in the respective field. Authors of the manuscripts bear responsibility for their content, credibility and reliability.

Editorial board doesn't expect the manuscripts' authors to always agree with its opinion.

Chief editor: Petr Bohacek

Managing editor: Michal Hudecek

Jiří Pospíšil (Organic and Medicinal Chemistry) Zentiva

Jaroslav Fährnich (Organic Chemistry) Institute of Organic Chemistry and Biochemistry
Academy of Sciences of the Czech Republic

Smirnova Oksana K., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Department of History
(Moscow, Russia);

Rasa Boháček – Ph.D. člen Česká zemědělská univerzita v Praze

Naumov Jaroslav S., MD, Ph.D., assistant professor of history of medicine and the social
sciences and humanities. (Kiev, Ukraine)

Viktor Pour – Ph.D. člen Univerzita Pardubice

Petrenko Svyatoslav, PhD in geography, lecturer in social and economic geography.
(Kharkov, Ukraine)

Karel Schwaninger – Ph.D. člen Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava

Kozachenko Artem Leonidovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Department of
History (Moscow, Russia);

Václav Pittner -Ph.D. člen Technická univerzita v Liberci

Dudnik Oleg Arturovich, Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Professor, De-
partment of Physical and Mathematical management methods. (Chernivtsi, Ukraine)

Kononov Artem Nikolaevich, Doctor of Psychology, Professor, Chair of General Psy-
chology and Pedagogy. (Minsk, Belarus)

«Sciences of Europe» -

Editorial office: Křižíkova 384/101 Karlín, 186 00 Praha

E-mail: info@european-science.org

Web: www.european-science.org

CONTENT

ECONOMIC SCIENCES

Bagova D., Zumakulova F. SPECIFICITY AND LIMITATIONS OF REGIONAL AGROECONOMIC GROWTH IN DIFFERENT MARKET SEGMENTS	3	Prunenko D. ECONOMIC ASPECTS OF FORMATION AND USE OF INTELLECTUAL CAPITAL OF CONSTRUCTION ENTERPRISES	32
Burilina M. COMMUNICATION SECTOR AS ONE OF THE AGENTS IN A COMPUTABLE SIMULATION MODEL	6	Panchenko K. DEVELOPMENT OF METHODICS OF MARKET RISK STRESS TESTING AND PRACTICAL ASPECTS OF ITS APPLICATION IN COMMERCIAL BANKS OF UKRAINE	36
Ivashchenko A., Dovzhenko K. SPECIFICS OF THE DEVELOPMENT OF THE TOURIST MARKET IN THE CRISIS	11	Prylutskyi A. CURRENT TRENDS AND PROBLEMS OF THE BANKING SERVICES MARKET	44
Ivashchenko A., Dovzhenko K. THE IMPACT OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY ON THE KOREAN HOTEL INDUSTRY'S ORGANIZATIONAL ENGAGEMENT	15	Prylutskyi A. PROBLEMS AND CURRENT TRENDS OF RURAL TOURISM DEVELOPMENT	51
Zharikov A. STATE FINANCIAL POLICY IN THE SYSTEM OF SOCIO- ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY	20	Savina S. CONCEPTUAL PRINCIPLES OF HUMAN RESOURCES MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE	57
Kozhyina A. APPROACHES AND PRINCIPLES TO THE CREATION OF A MODEL OF PUBLIC ADMINISTRATION OF INCLUSIVE LOCAL DEVELOPMENT	25	Chesnokova S. ENERGY SECTOR OF CHINA: TRENDS AND PROJECTIONS	63

JURIDICAL SCIENCES

Shabanov H. SPECIFIC FEATURES OF THE ORGANIZATION OF THE LEGISLATIVE POWER IN THE SUBJECTS OF THE RUSSIAN FEDERATION	68
--	----

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ В ПЕРІОД КРИЗИ

Іващенко А.В.

*кандидат економічних наук, доцент кафедри Менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, готельно-ресторанного бізнесу і туризму,
Вінницького Національного Аграрного Університету,
Вінниця*

Довженко К.В.

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
Київ*

SPECIFICS OF THE DEVELOPMENT OF THE TOURIST MARKET IN THE CRISIS

Ivashchenko A.

*candidate of economic Sciences, associate Professor of the Department of
Management of foreign economic activity, hotel and restaurant business and tourism
Vinnytsia National Agrarian University,
Vinnytsia*

Dovzhenko K.

*National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
Kiev*

АНОТАЦІЯ

У даній статті розглянуто специфіку зростання індустрії готельних послуг в умовах кризи, прогноз зростання номерного фонду готелів на наступні роки, а також представлено прості підходи до досягнення поліпшення ситуації, що склалась через карантин 2020 року.

ABSTRACT

The specificity of the growth of the hotel services industry under crisis circumstances, the forecast of the growth of the hotel room stock for the next years, and also presents simple approaches to improving the situation that has developed through the quarantine of 2020.

Ключові слова: туристична індустрія, ринок готельних послуг, фінансова відповідальність операторів.

Keywords: travel industry, hotel service market, operators' financial liability.

Постановка проблеми. В індустрії туризму та гостинності постійно відбуваються динамічні зміни. Тому аналіз розвитку туристичного ринку в умовах мінливого навколишнього середовища є найбільш актуальним на сьогоднішній день завданням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З огляду на те, що таке явище, як економічна криза, порівняно нове, відсутні серйозні наукові публікації в цьому напрямку. У зв'язку з цим в якості джерел були використані головним чином матеріали періодичного друку, Інтернет-ресурси, законодавчі матеріали з державних сайтів, статистичні дані й інформація автора, отримана в результаті дослідження діяльності готелів міста Києва.

Формування цілей статті. Метою даної статті є вивчення впливу кризи на розвиток туристичного ринку м. Києва. Досягнення мети дослідження зумовило розв'язання наступних задач:

- проаналізувати вплив кризи на розвиток готельного бізнесу;

- розглянути проєкт та законодавчу базу заради поліпшення стану туристичної індустрії;

- визначити перспективні напрями розвитку готельного бізнесу в Києві.

Вклад основного матеріалу дослідження.

Ринок готельних інвестицій зазнає змін і щодо обсягів домовленостей, і в структурі потоків капіталу. Активність міжнародних інвесторів, за результатами 2019 р., знижується, а джерелом фінансування все частіше стають національні та місцеві інвестиційні компанії. Дана тенденція спостерігається на всіх ринках світу, за винятком країн Європи, де близько 35% укладених угод було здійснено за участю міжнародних капіталів, включаючи інвестиції країн Близького Сходу і США.

Аналіз інвестиційної активності за 2019 р. також дає підстави припустити, що змінюється сам профіль учасників угод з готельною нерухомістю. Суверенні інвестиційні фонди (SWF) і приватні інвестори з високим рівнем капіталу (HNWI) все

більш активно виступають в якості покупців готельної нерухомості. Разом з тим найбільш активними продавцями на ринках готельної нерухомості в даний час є компанії-власники нерухомості та інвестиційні фонди.

Останнім часом у світовому готельному бізнесі спостерігаються дві тенденції — скорочення бізнес-поїздок і агресивна демпінгова політика готелів.

Номер в готелі «Hilton Kyiv» тепер коштує 546 - 31 932 грн., а в відомому київському «Premier Palace Hotel» від 3 733 до 40 141 грн. за ніч вихідні дні. Ціну нижче звичайної в 3-4 рази тепер висувують готелі 5* для провідних туроператорів України (наприклад JoinUp, ANEX Tour і т.п.). Причому в цю вартість входять, як правило, сніданок і ПДВ. В основному демпінгують великі іноземні готельні мережі, такі як Хаятт, Хілтон, ІнтерКонтиненталь і т. п. Крім зниження цін на проживання, готелі пропонують і інші програми для клієнтів: наприклад, знижені ціни «вихідного дня» тепер діють і з четверга на п'ятницю, і з неділі на понеділок [8].

В умовах економічної кризи істотно знижуватися (демпінгувати) можуть собі дозволити великі

готелі, оскільки у них великий номерний фонд, і собівартість кожного номера в результаті виявляється нижче, ніж собівартість номера в готелі такої ж категорії, але з невеликим номерним фондом.

В результаті готелі з меншим номерним фондом будуть змушені також знижувати ціни в боротьбі за бізнес-поїздок. Якщо раніше він становив зазвичай 2,5-3,5 доби, то тепер 1,5-2.

Аналізуючи показники заповнюваності, середньої ціни за номер (ADR) і прибутковості в розрахунку на номер (RevPAR) за даними з 17 європейських столиць, наданими різними готелями, можна зробити висновок повсюдному зниженні їх заповнюваності.

Середня ціна за номер і показники прибутковості в розрахунку на номер почали знижуватися в більшості європейських столиць ще з початку березня 2020 р., падіння прибутковості почалося раніше запланованого терміну і відбувалося більш швидкими темпами, ніж прогнозувалося спочатку.

Підсумки діяльності європейських готелів за травень 2020 р. (у порівнянні з аналогічним періодом 2019 р.) представлені в табл. 1 [10].

Таблиця 1

Підсумок діяльності європейських готелів

Європейські столиці	Загрузка, % динаміка	ADR (€), % динаміка	RevPAR (€)	RevPAR (€), % динаміка
Амстердам	-7	-2	116	-9
Берлін	-0,8	12	90	11
Брюссель	-5	3	102	-2
Копенгаген	-13	-2	76	-14
Дублін	-9	-11	76	-19
Гельсінкі	-0,7	3	83	2
Лісабон	-9	4	85	-5
Лондон	-3	-11	154	-14
Мадрид	-14	-3	85	-17
Москва	-4	1	214	-3
Осло	-3	-3	91	-6
Прага	-16	-10	102	-25
Рим	-15	-6	129	20
Стокгольм	-2	-4	92	-6
Таллінн	-15	-5	30	-19
Відень	-0,8	-0,6	120	-1
Варшава	-6	6	85	-0,2

Відповідно до євро, показники RevPAR європейські столиці приєдналися до Осло і вдалося збільшити лише готелям Берліна і Стокгольма, що поліпшили показники RevPAR на 5 Гельсінкі. З точки зору національних валют ці і 0,5% відповідно.

У випадку з Лондоном, Лісабоном, Брюсселем і Варшавою, незважаючи на збільшення показників ADR, через зниження рівня заповнюваності показники RevPAR дали негативну динаміку.

За даними TRI Hospitality, найсильніший спад відзначений в паризьких готелях. Зниження прибутковості тут склало 31,7%. Середнє завантаження готелів також знизилося на 9,4 %, склавши 79%. При цьому середня вартість впала майже на 10%, дійшовши до €230,38.

Зниження показників в готельному бізнесі є наслідком світової фінансової кризи та спаду в еко-номіці. Квітень й травень 2020 р. продовжили тенденцію зниження завантаження готелів, яка про-явила себе на європейському ринку раніше. В даний час стоїть проблема перегляду керівництвом готелю цінової політики, щоб залишити прибуток в умовах стрімкого падіння попиту на їх послуги.

Однією із традиційних проблем сьогодення для столиці вважається нерозвинутий ринок готельних послуг. Що значно знижує привабливість міста для іноземних туристів, таким чином знижуючи кількість надходження коштів у міський бюджет завдяки туризму.

Заради поліпшення ситуації київська міська адміністрація виготовляє численні програми та стратегії, що покликані змінити ситуацію. Однак всі вони далекі від реалій готельного ринку, який розвивається цілком природно та подекуди навіть вельми активно. Незважаючи на це багато учасників ринку в тій чи іншій ступені схвалюють дії адміністрації міста.

Збільшення інвестицій в готельний бізнес з боку влади міг би призвести до відновлення будівництва заморожених готельних проєктів, до покращення послуг в чинних готелях та як наслідок збільшення кількості номерного фонду в декілька сотень - це головні завдання які містяться в міській цільовій програмі розвитку туризму на період 2019-2021 рр., яка закріпила основні напрямки розвитку столиці, а саме: «Київ — місто на вікенд», «Київ подієвий», «Київ — головний туристичний хаб Східної Європи», «Київ — комфортне місто для далекомагістрального туриста». Такі покращення могли вивести Київ на середньоєвропейський рівень [2].

У місті функціонують близько 130 готелів, сума котрих на сьогоднішній день відповідає 5,4% від загальної кількості готелів у країні. За минулий рік номерний фонд зріс лише на два нових готелі, які в сумі становлять 110 номерів. І загальна сума номерного фонду у Києві сягала позначки 10900. За даними з огляду ринку готельної нерухомості від Colliers International найбільша кількість готелів у Києві має трьохзірковий статус, далі йдуть чотирихзіркові та п'ятизіркові. Фонд який в загальній сумі складає близько 11 тисяч номерів [6].

Вартість проживання в готелях досить широко диверсифікована. Середня вартість проживання в готелях преміального класу становить 6250 грн. за ніч, стандарт - 2500 грн, економ — 970 грн. При цьому максимальна вартість становить понад 8000, а мінімальна близько 320 грн за ніч. В загальному

середня ціна проживання у готелях столиці вартує 1050 грн. за добу. Для прикладу, можна навести ціну номера у Львові - 800, а в Одесі — 790 гривень за ніч.

Залежно від географічного положення середня вартість однієї ночі проживання неоднорідна. Чим ближче до бізнес-центру Києва, тим вище середня ціна номера. Так, наприклад, в Шевченківському районі розташована найбільша кількість готелів з найвищою ціною за проживання, а вже за десять кілометрів у Голосіївському районі вартість за номер буде значно нища, і вибір готелів буде теж невеликий.

Також багато аналітиків оцінюючи об'єм номерного фонду столиці називають зовсім інші цифри, включаючи в статистику не тільки готелі основних трьох класів, а й існуючі в місті міні готелі, хостели та інші об'єкти, котрі так чи інакше представляють послуги з розміщення туристів. Загалом вони виділяють: готелі, хостели та апартаменти. За даними M Consulting Group найбільша пропозиція

у розміщенні спостерігається в секторі апартаментів які займають 70% ринку, готелі-19% [7].

У літній період в Києві від 5 до 10 тис.квартир здається в короткострокову оренду з подобою оплатою. Житло, що надається в найм, фактично становить другий номерний фонд міста, якщо врахувати, що в кожній квартирі, як мінімум, 2 спальних місця. Це і пояснює відмінність в оцінках обсягу номерного фонду.

Серйозний мінус у розвитку готельної індустрії становить низька кількість номерів. Станом на 2020 рік показник забезпеченості номерним фондом у розрахунку на тисячу жителів становить 3,5 номера на тисячу жителів, таким чином Київ посідає найнищу ланку серед кількості номерів у Центральній та Східній Європі. Для порівняння, можна навести дані Colliers International, де у Софії та Бухаресті - 5,2 номера, у Празі - 27,3 номера [3]. Окрім цього потрібно збільшити вклад державного бюджету в готельну індустрію, завдяки реалізації нової програми розвитку туризму в столиці. Для поліпшення цієї ситуації потрібно збільшити інвестиційний потік в розвиток туристичної індустрії яка б позитивно вплинула на індустрію розміщення.

За оцінками експертів, тільки на реалізацію програми розвитку готельної інфраструктури необхідно буде щорічно витрачати 2-4 млрд грн. з коштів інвесторів. Однак далеко не всі інвестори вірять в перспективність вкладень в готельний бізнес. Багато аналітиків впевнені, що продаж пакетів акцій відомих київських готелів цілком позитивно сприяє розвитку готельного бізнесу. Але управління придбаними об'єктами, тобто акційними пакетами, залишає за собою власник, а він не завжди приймає вигідне для міста рішення.

Так, на сьогоднішній день в столиці не вистачає готелів туристського класу (3 і 4 зірки), а сегмент 5-зіркових готелів розвивається добре. Разом з тим залучення інвестицій в готельний бізнес йде складно, оскільки кошти доводиться вкладати на довготривалий період часу (табл. 2).

Таблиця 2

Середні терміни окупності готелів

Категорія готелів	Термін окупності (роки)	Прибутковість у відсотках	Вартість будівництва чи реконструкції (тис.долар./м ²)
5*	10	10-12	5-9
4*	8-10	11-13	-
3*	7-8	15-17	1,3-1,9
Міні-готелі	6-8	-	-
Грандіозні проекти	10-15	-	-

Будівництво елітного житла може скласти значну конкуренцію інвестиціям в готелі з точки зору окупності проекту. Тим більше, що місце, привабливе для будівництва готелю, не менш привабливо і для будівництва елітного житлового комплексу - у готелів і в елітного житла схожі потреби: близькість до центру, вид з вікна, розвинена транспортна інфраструктура і т.д.

З оголошенням міжнародного карантину попит на готелі у Києві почав знижуватися. За прогнозами учасників ринку, протягом 2020-2021 р. заповнюваність міських готелів буде менше ніж 40-50%. На сьогоднішній день значна частина номерів готелів порожня. Експерти зазначають, що близько 40% готелів закрили, інші ж скоротили більшість своїх працівників, працюючи в «рамках карантинних обмежень». Проте, навіть такі серйозні зміни не змогли вберегти готельєрів від втрати коштів. Найбільші збитки отримали преміальний сегмент гостинець, оскільки основна складова гостей становить іноземний турист, відсоток котрих через закриття кордонів впав до нуля. На сьогодні втрати у туристичному сегменті країни нараховують більш ніж 1,5 млрд. доларів США [1; 5].

Разом з тим в найближчі роки адміністрація планує повернути відвідуваність туристами Києва до локдаунних цифр. Для цього до 2021 р. необхідно подвоїти обсяг готельного фонду міста. За оцінками експертів, у разі успішної реалізації цих планів забезпеченість готельними номерами досягне європейського рівня, тобто 7-9 номерів на тисячу туристів. Такої кількості готельних номерів за рік в українській столиці ще не було. У місті вже існують готелі, які майже збудовані, але знаходяться в стадії заморозки через нестачу коштів на будівництво. Однак навіть якщо відновити їхнє будівництво ці показники залишаться рекордними. Багато учасників ринку також вважають, що навіть у 2022 р. досягти заявленого введення готелів в місті не вдасться.

Що стосується туристських фірм, то глобальна «ковідна» криза щонайперше торкнулася туристичну галузь всіх держав, в тому числі й України. У ряді турфірм йдуть скорочення, не проходять платежі, під загрозою знаходиться здійснення деяких чартерних програм. В першу чергу криза торкнулася компаній, що працюють з корпоративними

клієнтами, через те, що оплата за тури, як правило, в цих випадках відбувається після надання послуги.

На початку 2020 року стало зрозуміло що потрібно удосконалити старий законопроект про туризм, який значно відстає від міжнародних. Тому на початку осені Міністерство культури та інформаційної політики спільно з парламентом та представниками туристичної галузі підготувало новий закон про туризм, який містить багато важливих нововведень. Новий закон передбачає захист туриста у разі припинення дій туристичного оператора завдяки введенню обов'язкової 10% фінансової гарантії [9].

Таким чином законопроект, пропонує збільшення фінансової відповідальності туристичних операторів з міжнародного туризму, є спробою адміністративного переділу ринку і лобіюванням інтересів страхових компаній великих турфірм. Проте навіть зміни в законі та прийняття нових проектів задля покращення ситуації що склалась в наслідок світової пандемії не зможуть допомогти у втратах туристичної сфери держави, які за підрахунками експертів на сьогоднішній день перейшли позначку в один мільярд доларів. Очікується, що можливо повернення старого стану справ у туризмі прийдеться чекати понад 2 роки.

Висновок

В умовах економічної кризи, що склалась через поширення коронавірусу у світовому готельному бізнесі спостерігаються дві тенденції — скорочення бізнес-поїздок і агресивна демпінгова політика великих готелів з великим номерним фондом, що негативно позначається на роботі готелів з малим номерним фондом, оскільки в боротьбі за клієнта вони змушені знижувати ціни.

Протягом 2020 р. середня заповнюваність київських готелів буде перебувати на позначці нижче 40-50%, і минути фінансову кризу без втрат туристичній сфері не вдасться. Реальний стан справ у туристичній сфері буде видно на початку 2021 р.

Література

1. Берещак В. Як COVID-19 змінить готельний бізнес в Україні [Електронний ресурс] // The page. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://thepage.ua/ua/exclusive/sho-stanetsya-z-gotelyami-cherez-koronavirus>.

2. Литвинчук Я. Ринок готельної нерухомості в Києві: Підсумки 2019 року. Cushman & Wakefield / Яна Литвинчук., 2019. – С. 2-8 . <https://www2.colliers.com/uk-ua/research/1q-2019-kyiv-market-overview-hotels>.
3. Литвинчук, Я., Кляцька, А., & Терзов, В. [Електронний ресурс] // Consulting Group – Режим Дослідження: Готельний ринок Києва на карті Європи [Електронний ресурс] // Cushman & Wakefield. - Режим доступу: <https://m-cg.com.ua/kyiv-hotels-2016-2017/>. Паралюш М. Готельний ринок після локдауну. // Commercial Property. – 2020. – С. 24–26. <https://cushmanwakefield.com.ua/uk/doslidzenna-gotelni-rinok-kieva-na-karti-evropi>.
4. Мархонос С. М., Турло Н. П. Діагностика трансформації готельного господарства м. Києва / с. м. Мархонос, Н. П. Турло. // Економіка. Управління. Інновації. Серія : Економічні науки. - 2014. - № 2. - Режим доступу: <http://www.uecs.mcnip.ru/mod-ules.php?name=News&file-article&sid=43>.
5. МКІП: Уряд розблокував рахунки НСТУ [Електронний ресурс] // Міністерство культури та інформаційної політики України. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://mkip.gov.ua/news/3733.html>.
6. Огляд ринку готельної нерухомості 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www2.colliers.com/uk-ua/research/1q-2019-kyiv-market-overview-hotels>.
7. Обзор гостинничного рынка Киева [Электронный ресурс] // Управление экономическими системами. - Режим доступа: <http://www.uecs.mcnip.ru/mod-ules.php?name=News&file-article&sid=43>.
8. Повышение конкурентоспособности гостиничного бизнеса в рыночных условиях [Электронный ресурс] // Интернет-журнал о гостиницах. - Режим доступа: <http://www.prohotel.ru/news-22596/0>.
9. Проект Закону про внесення змін до Закону України "Про туризм" та деяких інших законодавчих актів щодо основних засад розвитку туризму [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70072.
10. Ужасные итоги для гостиниц Европы [Электронный ресурс] // Интернет-журнал о гостиницах. - Режим доступа: <http://www.prohotel.ru/news-22596/0>.